

ELEKTRON TA'LIM RESURSLARI VOSITASIDA O'QUVCHILARDA AXBOROT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH

Aliyorova Rayxon Panji qizi

Termiz davlat universiteti magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6634085>

Annotatsiya. Maqolada o'quv jarayonida elektron ta'lim resurslaridan foydalanish natijasida talabalarning axborot madaniyatini shakllantirish masalalari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: axborot madaniyati, axborot muhiti, elektron ta'lim resurslari, ta'lim jarayoni, ta'limni axborotlashtirish.

ФОРМИРОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ У СТУДЕНТОВ ЧЕРЕЗ ЭЛЕКТРОННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ

Аннотация. В статье рассматривается развитие информационной культуры обучающихся в результате использования электронных образовательных ресурсов в процессе обучения.

Ключевые слова: информационная культура, информационная среда, электронные образовательные ресурсы, образовательный процесс, информатизация образования.

FORMATION OF INFORMATION CULTURE IN STUDENTS THROUGH ELECTRONIC EDUCATIONAL RESOURCES

Abstract. The article deals with the development of information culture of students as a result of the use of electronic educational resources in the learning process.

Keywords: information culture, information environment, electronic educational resources, educational process, informatization of education.

KIRISH

Elektron ta'lim resursini yaratish ta'lim jarayonini individuallashtirish va differensiyalash, talabning o'quv faoliyatini o'zi nazorat qilish va to'g'ri yo'naltirish, kompyuterning hisoblash imkoniyatlaridan foydalanish tufayli o'quv vaqtini tejash, o'quv materiallarini vizuallashtirish, o'rganilayotgan ta'lim jarayonlarni modellashtirish, ularni imitatsiyalashtirish, turli pedagogik vaziyatlarda optimal qaror qabul qilish malakasini shakllantirish, fikrlashning aniq bir shakli (ko'rgazmali-obrazli, nazariy)ni rivojlantirish, bilish faoliyati madaniyatini shakllantirish kabi imkoniyatlarni beradi. Bugungi kunda o'quv jarayonida elektron o'quv materiallarini namoyish etishda videoproektordan keng foydalanilmoqda. Undan foydalanish uchun odatda monitor qurilmalari va avvaldan tayyorlangan o'quv materialining taqdimoti bo'lishi kerak. Namoyish etiladigan materiallarni kompyuterning turli xil dasturiy ta'minotlari: MS Word, MS Excel, MS PowerPoint, iSpring, Hot Potatoes va boshqa dasturlar yordamida tayyorlash yoki professional darajada yaratilgan tayyor elektron darsliklardan foydalanish mumkin. O'quv materialini kamchiliklarini tezda tuzatish, zarur o'zgartirishlar kiritish, takomillashtirib borish imkonining borligi, materialni kompyuter yordamida turli ko'rinishda tayyorlash mumkinligi, rangli tasvirlardan foydalanish, ularni jonlantirish va harakatlantirish imkoniyatining mavjudligi elektron taqdimotning afzalliklaridan biridir. Sahifalarni taqdimot ko'rinishida yaratishda amaliy dasturiy ta'minotlar guruhiga kiruvchi PowerPoint dasturi alohida imkoniyatlar taqdim etadi. PowerPoint dasturi MICROSOFT kompaniyasining WINDOWS qobig'i ostida yaratilgan bo'lib, ushbu dastur

bugungi kunda prezentatsiyalar (taqdimot qilish, ya'ni tanishtirish) bilan ishlash uchun eng qulay bo'lgan dasturiy vositalardan biridir.

ASOSIY QISM

Yangi texnologiyalarni jadal joriy etish bilan bog'liq bo'lgan jamiyatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishga bo'lgan zamonaviy intilish ta'lim oldiga ham yangi talablarni qo'yadi. Zamonaviy jamiyat inson ishlashi kerak bo'lgan katta hajmdagi ma'lumotlar bilan tavsiflanadi. Ushbu ma'lumot oqimi bilan kurashish uchun inson axborot madaniyatiga ega bo'lishi kerak. Jamiyatning kompyuterlashtirish sharoitida yaratilgan axborot-texnik salohiyati nafaqat zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanish holati bilan belgilanadi. Hammasi jamiyatning ham, shaxsning ham axborot madaniyati darajasiga bog'liq. Inson omili kompyuterlashtirishning muvaffaqiyati va ijtimoiy samaradorligining zaruriy shartidir.

Axborot madaniyatining rivojlanishi insonning bir qator bilim va ko'nikmalarga ega ekanligini belgilaydi. Bunday shaxsning kontseptual apparati atamalarni o'z ichiga oladi - axborot resurslari, axborot dunyoqarashi, axborot muhiti, axborot xulq-atvori va shunga o'xshashlar, ularning axborot ehtiyojlari va so'rovlarini aniq shakllantirish. Rivojlangan axborot madaniyatiga ega bo'lgan shaxs eng yangi texnologiyalardan foydalangan holda mustaqil ravishda ma'lumot qidirishga qodir, ammo an'anaviy usullarni unutmaydi, shuningdek, katta hajmdagi ma'lumotlarni maqsadga muvofiq saqlash va qayta ishlash qobiliyati bilan ajralib turadi. Axborot madaniyati "axborot etikasi" me'yorlari va qoidalarini bilishni va axborot-kommunikatsiya muloqotini qurish qobiliyatini nazarda tutadi. Axborot madaniyati tushuncha sifatida zamonaviy jamiyat taraqqiyoti jarayonida paydo bo'ladi.

ma'lumotni qidirish, saqlash, qayta ishlash va uzatish uchun eng yangi texnologiyalarni o'z ichiga oladi. Talabning axborot madaniyatini shakllantirishga zamonaviy yondashuvlar fanga kognitiv qiziqishni rivojlantirish uchun ham, umuman olganda uning dunyoqarashini kengaytirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Maktabning jahon ta'lim makoniga kirish jarayoni takomillashtirishni, shuningdek, kompyuter va axborot komponentini jiddiy qayta yo'naltirishni talab qiladi. Axborot jamiyatining o'tish davri - XX asrning ikkinchi yarmi. Axborotning o'sishi inson faoliyatining barcha sohalarida axborot portlashi xarakterini oldi. Portlash ko'plab muammolarni keltirib chiqardi. Ta'lim zamonaviy inson hayotining asosiy omillaridan biri ekanligini e'tiborsiz qoldirgan holda, zamonaviylik vakillarining aksariyati bilimlarni o'rganish jarayonida emas, balki undan tashqarida ham egallashga bo'lgan qiziqishlarini kamaytirdilar. Shu munosabat bilan o'quvchilarni maktab fanlarini chuqurroq o'rganishga undashga qaratilgan yangi ta'lim tizimini yaratish zarur.

Elektron qo'llanmalardan foydalanish, o'quvchilarning axborot madaniyatini shakllantirish zamonaviy ta'lim tizimlarini rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishi hisoblanadi. Shu munosabat bilan o'quvchilarning axborot madaniyatini shakllantirish maqsadida zamonaviy kompyuter texnologiyalari asosida yuqori sifatli elektron qo'llanmalar, laboratoriya seminarlari yaratish zarurati tobora dolzarb bo'lib bormoqda. Gipermatn va multimedia vositalari (grafika, animatsiya, video, audio) zarur ma'lumotlarni tezkor izlashni ta'minlash uchun o'quv materiallarini interaktiv va vizual rejimda taqdim etish imkonini beradi. Kompyuter yordamida o'qitish va nazorat qilish bilim jarayonini mustahkamlaydi va o'quvchilar tomonidan o'quv materiallarini o'zlashtirish darajasini tezkor baholashni ta'minlaydi. Masalan, yangi materialni

o'rganishda elektron ta'lim resurslaridan foydalanish mumkin. Dastlab, uy vazifalarini tekshirish va talabalar bilimni yangilash bosqichida darslarni an'anaviy tarzda o'tkazish mumkin. Yangi materialni o'rganishga o'tayotganda, talabalar kompyuterda o'tirishadi va u erda ular yordamida darsda ishlashni davom ettiradilar, paragrafning strukturaviy birliklari va strukturaviy formulalar bilan ishlaydilar, mavzuli matnni ko'rib chiqadilar. Ushbu turdagi ishlar o'qituvchi rahbarligida amalga oshiriladi. Birlashtirilgan turdagi darslarda qo'shimcha elektron o'quv qo'llanmasidan foydalangan holda o'rganilgan materialni umumlashtirish va takrorlash amalga oshiriladi (15-17 daqiqa). Ushbu ish varianti uchun eng maqbul variant - bu darslarni yakuniy takrorlash uchun, voqealar va muhim faktlarni eslab qolish uchun materialni tezda aylanib chiqish kerak bo'lganda, ushbu ish varianti yakuniy takrorlash darslari uchun afzalroqdir, eng ko'pini aniqlang. muhim voqea va faktlar, ba'zi tushunchalarni esga olish, sabab-oqibat munosabatlarini aniqlash. Ushbu turdagi darsda o'quvchilar birgalikda ishlashlari mumkin, yo'lda o'qituvchining tushuntirishlarini tinglashlari mumkin, shuningdek siz o'quvchilar tomonidan bilimlarni o'zlashtirishni nazorat qilish uchun elektron ta'lim resurslaridan foydalanishga o'tishingiz mumkin. Bunday holda, qo'llanma monitoring va nazorat qilish maqsadida qo'llaniladi, chunki barcha test natijalari kompyuter yordamida saqlanadi va qayta ishlanadi, keyin test natijasida olingan ma'lumotlardan o'qituvchi yoki ota-onalar foydalanishi mumkin. ma'muriyat yoki metodik xizmatlar, shuningdek, talabaning o'zi tomonidan topshirilgan vazifalar to'g'ri hal qilinganligi uning ushbu o'quv materialini qanchalik yaxshi o'zlashtirganligi haqida ma'lumot beradi. Talaba o'zi to'liq o'zlashtirmagan strukturaviy birliklarni ham kashf qilishi mumkin. Ushbu ish natijasida talaba qanday materialni yakunlashi kerakligini mustaqil ravishda tushunishi va shu bilan u o'quv jarayonini ma'lum darajada boshqarishi va shu bilan o'zining axborot madaniyatini shakllantirishi mumkin.

Talabalar uchun qo'shimcha elektron o'quv qurollari fanning mohiyatini yaxshiroq tushunish va uni bilish jarayonida faolroq ishtirok etish imkoniyatini ochib beradi, talabaga uning ishlash parametrlari va shartlarini mustaqil ravishda o'zgartirishga imkon beradi, axborot madaniyatini shakllantiradi.

Shuni ta'kidlash kerakki, talabalar tomonidan kompyuterdan foydalangan holda bilimlarni o'zlashtirishda ba'zi muammolar paydo bo'lishi mumkin, masalan, elektron darsliklardan foydalanish jarayonida o'quv jarayonining ma'lum bir individuallashuvi mavjud. Har bir o'quvchi o'quv materialini o'ziga xos xususiyatlar bilan bog'liq holda o'z tezligi va tezligida o'zlashtiradi. Natijada, o'qituvchi maktab o'quvchilarini an'anaviy sinf-dars tizimi bo'yicha o'qitishni davom ettira olmaydi, bunda o'quvchilar yangi materialni o'rganishdan oldin bir bosqichda bo'ladi. Shuning uchun elektron darsliklar turli darajadagi murakkablikni o'z ichiga olishi kerak, deb hisoblashadi. Shuning uchun o'ziga taklif qilingan ma'lumotni tez o'zlashtirgan talaba berilgan mavzuning murakkabroq bo'limlarini o'rganishi yoki o'rganilayotgan materialni mustahkamlash ustida ishlashi mumkin.

Bu vaqtga kelib zaif talaba keyingi materialni o'rganish uchun zarur bo'lgan minimal ma'lumotni o'rganadi. Muammoni hal qilishning bunday yondashuvi bilan o'qituvchi an'anaviy maktab o'qitish sharoitida tabaqalashtirilgan va ko'p bosqichli ta'limni amalga oshirish imkoniyatiga ega.

Bilimni joriy etish deb ataladigan birinchi bosqichda talaba o'rganilayotgan mavzuni bilmaslikdan biroz o'zlashtirishga o'tadi, albatta, bu o'tish shunday amalga oshirilishi kerakki,

talaba umumiy, tabaqalanmagan asosga ega bo'ladi. kerakli bilimlar, mavzu bo'yicha ba'zi umumiy tushunchalar. Assimilyatsiyaning asosiy shakli og'zaki bo'lib, ko'pincha turli xil ta'lim qoidalari shaklida bo'ladi, muammoni hal qilish asosan yordamchi tasviriy rol o'ynaydi. Bosqich o'qituvchining maksimal yordami bilan amalga oshiriladi. Asosan masalalar yechishdan iborat bo'lgan bu bosqichda og'zaki bilim ko'nikma va malakalarga aylanadi, shuning uchun u ma'lum bir aniqlik va ravshanlikka ega bo'ladi, demak, masalani yechish o'rganishning asosiy vositasiga aylanadi. Bilim tafsilotlar bilan to'ldiriladi. Elektron darslikdan foydalanish bilan murakkabroq va uzoqroq bo'lgan ushbu bosqich o'qituvchining minimal yordami bilan yoki hatto uning to'liq yo'qligi bilan amalga oshiriladi. Kompyuterni o'qitish ikkala bosqichda ham mumkin, ammo ikkinchi bosqichda bu ko'proq mos keladi. Shu bilan birga, bilimlarni joriy etishda birinchi bosqichda o'qituvchining shaxsiyati juda katta rol o'ynaydi. Ikkinchi bosqichda - kompyuterda o'qitish, bu erda talabalarning mustaqil ishi ustunlik qiladi, shuning uchun bu omil sifatida o'qituvchining ahamiyati juda kichik. Kompyuter ta'limi maktab ta'limining kamchiliklarini bartaraf etishga imkon beradi, ya'ni u ko'pincha to'liq bo'lmaydi, chunki u asosan bilimlarni joriy etish bosqichida amalga oshiriladi. O'quv jarayoni odatda uyali qo'g'irchoq printsipli asosida quriladi, ya'ni keyingi mavzuni o'zlashtirish, muammolarni hal qilish qobiliyatiga qadar oldingi mavzuni ishonchli egallashni talab qiladi. Ammo ta'lim uchun maktab resurslari etarli emas. Shu sababli, ko'plab talabalar uchun o'rganish to'liq o'rganilmagan mavzularni "o'tish" ga kamayadi. Binobarin, o'qitishni avtomatlashtirish sizga mustahkam bilimlarni o'zlashtirish va oldingi bosqichda sodir bo'lgan xatolarni tuzatishni kafolatlash imkonini beradi. Ko'pincha aytishimiz mumkinki, o'quv bosqichi fanlar uchun juda muhim bo'lib, ularning o'zlashtirilishi informatika, matematika, tillar va boshqalar kabi ko'plab va xilma-xil mashqlarni bajarishni o'z ichiga oladi. Shuningdek, test jarayonida olingan natijalarni baholab, o'qituvchi. jarayonni boshqarishi yoki boshqarishi mumkin, bu natijalar o'qituvchiga sinfdagi taraqqiyotning butun rasmini ko'rish imkonini beradi, bu bizga maksimal natijalarga erishish uchun ma'lum bir mavzuni takrorlash zarurligi haqida xulosa chiqarish imkonini beradi.

XULOSA

Har bir talabaning natijalari individual mavzular bo'yicha shaxsiylashtirilganligi sababli, o'qituvchi har bir talabaning ishi bo'yicha xulosa chiqarishi va individual ish bo'yicha tegishli qarorlar qabul qilishi mumkin. Shuni ta'kidlash kerakki, individual talabalarning barqaror yuqori natijalari ular uchun individual fan traektoriyasini qurish imkonini beradi.

Darslarni o'tkazishda axborot texnologiyalaridan foydalanish bilan bog'liq vazifalarni o'z ichiga olishi kerak, shuning uchun taklif etilayotgan metodika bir tomondan, turli xil usullardan foydalanishni, ikkinchi tomondan, bilimlarni birlashtirishni o'z ichiga olgan muammoni hal qilishni o'z ichiga oladi. fanning turli sohalaridagi ko'nikmalar turli vazifalarni bajarish natijasida paydo bo'ladigan bir qator o'zaro bog'liq momentlar shaklida quriladi. Talabalar o'z faoliyatini boshqalar bilan birgalikda qurishni, hayotiy muammolarini hal qilish uchun zarur bo'lgan bilimlarni topishni va egallashni o'rganishlari kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Смирнова И. Н. Формирование информационной культуры обучающихся посредством реализации электронных образовательных ресурсов на уроке. Психология и педагогика служебной деятельности. 2/2021. С. 150–152.

2. Rasulova Z. D. Elektron ta'lim resurslaridan foydalanib o'quv jarayonlarini takomillashtirish // "Science and Education" Scientific Journal, 2021. 449-459 b.
3. Kologrivov I. A., Smirnova I. N. Introduction of the project method in the computer science lesson of secondary school students with the aim of increasing the motivation of schoolchildren // In the collection: Competition of scientific and practical works of students, postgraduates and researchers of universities. Materials of the International Research competition. Ed. Zaraisky A. A., 2019. pp. 16-19.
4. Smirnova I. N. Informatization of personalized learning in the context of digitalization of the social sphere of society and education//Questions of pedagogy. 2020. No. 9-2. pp. 239-241.
5. Smirnova I. N. Pedagogical conditions for the development of cognitive thinking in computer science lessons at the propaedeutic level //In the collection: Information technologies in the process of training a modern specialist. Interuniversity collection of scientific papers. Lipetsk, 2020. P. 164-167.